

Region Skånes miljöredovisning 2025

Innehåll

- 2 Förord
- 3 Miljöprogram för Region Skåne 2030
- 3 Operativa mål 2025

Fokusområde 1

Resurseffektiv och cirkulär ekonomi

- 6 Förbrukningsmaterial
- 7 Andelen återvunna material i varor, tjänster och entreprenader
- 8 Kommunalt avfall
- 9 Avfallssortering i Region Skåne
- 9 Återbrukade och återvunna prioriterade material vid byggnation
- 10 Matsvinn
- 11 Kasserade läkemedel

Fokusområde 2

Låg klimatpåverkan

- 12 Indirekta växthusgasutsläpp från varor av textil, plast, gummi och metall
- 13 Klimatpåverkan från byggskedet
- 13 Klimatpåverkan från en genomsnittlig måltid
- 14 Fossilbränslefria landtransporter i egen och extern regi
- 14 Utsläpp av lustgas och anestesigaser
- 15 Anläggningar för produktion av förnybar el
- 16 Klimatbokslut 2025

Fokusområde 3

Frisk och hälsosam miljö

- 18 Avsiktligt tillsatta särskilt farliga ämnen i produkter, livsmedel, varor och byggmaterial
- 19 Användning av särskilt farliga ämnen i leverantörskedjan
- 20 Ekologiska livsmedel
- 20 **Miljö- och hälsokrav vid finansiering och bidragsgivning**
- 20 Vid bidragsgivning – Miljöbevis
- 20 Vid finansiering av vård i privat regi
- 21 **Det miljöstrategiska arbetet för att stärka den regionala utvecklingen**
- 22 **Bilaga: Metodik, datastrategi och emissionsdata**

Årets miljöredovisning sammanfattar arbetet och resultaten efter fyra år av målmedvetet miljöarbete med Region Skånes miljöprogram.

Med flera års uppföljning bakom oss har underlaget blivit mer omfattande och stabilt. Analysen har därmed på många sätt blivit enklare: vi har mer data att jämföra, tydligare trender att följa och bättre förutsättningar att bedöma utvecklingen över tid. Samtidigt har bilden av de utmaningar som återstår blivit allt tydligare.

Vi har nu passerat mittpunkten av programperioden. Det innebär att arbetet går in i en avgörande fas där fokus i allt högre grad behöver ligga på genomförandekraft, prioritering och långsiktiga förändringar. De val och åtgärder som genomförs under de kommande åren kommer att vara avgörande för om Region Skåne når de uppsatta ambitionsnivåerna till 2030.

Anna Åkerberg är sedan den 1 december 2022 Region Skånes första hållbarhetschef. Fokus för hållbarhetschefen är Region Skånes interna miljöarbete med utgångspunkt i Miljöprogram för Region Skåne 2030.

Tony Rahm är ordförande för Region Skånes hållbarhetsberedning som ansvarar sedan den 1 januari 2023 för genomförandet av Region Skånes miljöprogram med tillhörande mål. Beredningen ska fokusera på att följa utvecklingen och bereda ärenden till regionstyrelsen vad gäller Region Skånes interna miljöarbete.

Miljöredovisningen för 2025 visar både på viktiga framsteg och på områden där utvecklingstakten behöver öka. Flera insatser har gett önskad effekt, samtidigt som resultaten tydliggör strukturella utmaningar, bland annat kopplade till avfall, inköp, resor och leverantörskedjor. Just denna ökade tydlighet är en styrka, eftersom den ger bättre förutsättningar att rikta insatser dit de gör störst skillnad.

När slutsträckan i miljöprogramperioden nu närmar sig blir det allt viktigare att både hålla fast vid det som fungerar och våga justera sådant som inte ger önskad effekt. Årets resultat visar på flera tydliga framsteg, men också att utvecklingen är komplex och ibland svår att tolka. Det stärker behovet av ett fortsatt långsiktigt arbete där analys, lärande och praktiskt genomförande behöver gå hand i hand.

Miljöprogram för Region Skåne 2030

Region Skåne ska bedriva ett ändamålsenligt och effektivt miljöarbete som bidrar till mervärde för verksamheten samt skapar och tar tillvara möjligheter till samarbete. Syftet med miljöarbetet är att främja verksamhetens positiva miljöpåverkan och minska den negativa, vilket kräver ett systematiskt och strukturerat arbetssätt.

Inom ramen för det systematiska interna miljöarbetet beslutade regionfullmäktige den 9 november 2021 det nuvarande miljöprogrammet för Region Skåne, vilket reviderades den 25 mars 2025. Grunden för miljöprogrammet återfinns i Agenda 2030 samt i de nationella miljö kvalitetsmålen och i generationsmålet. Den regionala utvecklingsstrategin ”Det öppna Skåne 2030” är ramstrategin för Region Skånes miljöprogram för 2030. Miljöprogrammet avser miljömässig hållbarhet inom begreppet hållbar utveckling. Region Skåne tar häri sin del av ansvaret för att säkerställa dagens och framtida skåningars behov.

Miljöprogram för Region Skåne 2030 innehåller Region Skånes strategiska mål och vision för det interna miljöarbetet. Miljöprogrammet innefattar Region Skånes miljöpolicy och ett antal strategiska miljömål som är grupperade inom de tre fokusområdena:

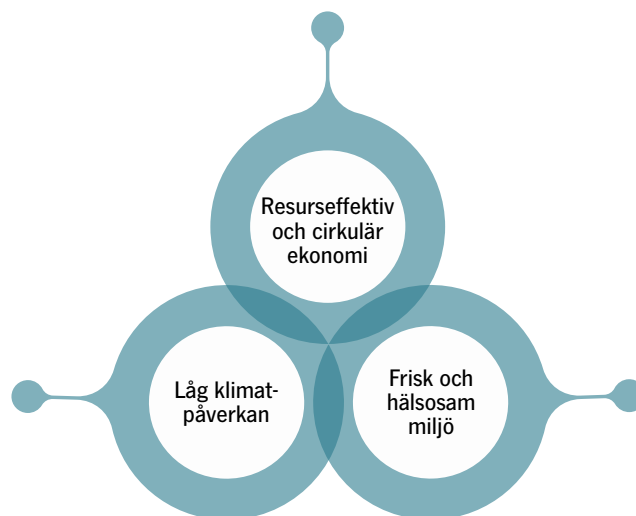
1. Resurseffektiv och cirkulär ekonomi
2. Låg klimatpåverkan
3. Frisk och hälsosam miljö.

Operativa mål 2025

De långsiktiga strategiska målen i miljöprogrammet bryts ner i operativa mål med ett tidsperspektiv på 1–3 år. De operativa miljömålen baseras på de strategiska långsiktiga miljömålen och anger den inriktning som behövs i det korta tidsperspektivet.

På efterföljande sidor följer en sammanfattning av helårstatus för de operativa målen som beslutades för 2025.

Sammantaget visar resultaten för 2025 att Region Skåne har gjort tydliga framsteg inom flera operativa miljömål och samtidigt lagt grunden för fortsatt utveckling inom områden där målen ännu inte nåtts. För att nå målen till 2030 krävs fortsatt långsiktigt, strukturerat och systematiskt arbete.

UPPFÖLJNING AV DE OPERATIVA MÅLEN

Operativt mål	Status 2025	Beskrivning
1. Region Skåne ska minska läkemedelskassation med 12 procent jämfört med 2022 års nivå.	 Positiv	Läkemedelskassationen från Region Skånes förvaltningar har minskat med 34 procent jämfört med 2022. Resultatet är positivt men bör tolkas med viss försiktighet, då leverantörbytet under året kan ha påverkat statistiken för det andra halvåret. Minskningen kan kopplas till ett fortsatt fokus på en mer ändamålsenlig läkemedelsanvändning. Den har uppnåtts genom flera insatser. Bland annat har systematiska läkemedelsgenomgångar genomförts och läkemedelsautomater införts. Dessutom har utbildningsinsatser lyft vikten av att anpassa förskrivningen, exempelvis genom att använda startförpackningar och mindre förpackningsstorlekar.
2. Region Skåne ska minska matsvinnet från patientmåltider med 25 procent jämfört med 2019 års nivå.	 Positiv	Matsvinnet från patientmåltider har minskat med 47 procent jämfört med 2019. Minskningen kan i huvudsak kopplas till införandet av Region Skånes måltidskoncept. Genom ökad valfrihet kan patienter och besökare i större utsträckning välja rätter de uppskattar, vilket minskar den mängd mat som inte konsumeras.
3. Region Skåne ska minska klimatpåverkan från förpackningsmaterial och från prioriterade förbrukningsmaterial.	 Positiv	I de flesta upphandlingar som genomförs av koncernkontoret ställdes krav på leverantörer att arbeta för minskad klimatpåverkan från förpackningar. Under året har även införandet av behållare för farligt avfall med lägre klimatpåverkan bidragit till minskade utsläpp. Samtliga plastmedicinbägare som finns att beställa är numera tillverkade av fossilfri råvara. Arbetet med att uppdatera guiden Hållbara materialval har inletts för att ytterligare minska användningen av engångsartiklar och öka andelen flergångsalternativ.
4. För prioriterade förbrukningsmaterial ska klimatpåverkan minska med 10 procent jämfört med 2023 års nivå.	 Negativ	Klimatpåverkan från prioriterade förbrukningsmaterial ökade med 1 procent jämfört med 2023 och uppgick till 4 700 ton CO ₂ e. Utvecklingen varierar dock mellan olika kategorier av förbrukningsmaterial. Resultatet visar att ytterligare åtgärder krävs för att bryta trenden med ökad användning inom vissa materialkategorier.
5. Andelen fossilbränslefria landtransporter i egen och extern regi vid utförande av transporttjänster ska uppgå till 98 procent.	 Negativ	Andelen fossilbränslefria landtransporter uppgick till 96 procent. Det innebär att andelen ligger kvar på samma nivå som 2024, vilket huvudsakligen beror på att kollektivtrafikens nivåer inte har förändrats. Resultatet innebär att målnivån om 98 procent inte uppnåtts.

Bedömning

 Positiv	Målutvecklingen går i rätt riktning.
 Neutral	Målutvecklingen är positiv men takten behöver ökas.
 Negativ	Målutvecklingen går inte i rätt riktning.

FORTS. UPPFÖLJNING AV DE OPERATIVA MÅLEN

Operativt mål	Status 2025	Beskrivning
6. Region Skånes klimatpåverkan från måltider till patienter och personal ska minska till 0,7 kg CO ₂ e per portion.	 Positiv	Klimatpåverkan från Region Skånes måltider uppgick under 2025 till 0,69 kg CO ₂ e per portion. Minskningen beror dels på inköp av livsmedel med lägre klimatpåverkan per kilo, dels på en uppdaterad beräkningsmodell som bättre speglar faktiska portionsstorlekar för patientmåltider.
7. Region Skånes klimatpåverkan från byggnation ska minska bland annat genom att öka andelen återbrukade byggmaterial och byggvaror samt öka andelen återvunna material.	 Neutral	Under 2025 har arbetet med att minska klimatpåverkan från byggnation utvecklats med fokus på struktur, uppföljning och kompetens. Fyra miljöindikatorer har införts och används huvudsakligen i basprojektens planering och uppföljning. Arbetet med återbruk har stärkts genom etablering av grundläggande infrastruktur, bland annat en materialbank i CCBUILD och ett centralt återbruksförråd i Malmö. Flera pilotprojekt med återbrukat material har genomförts, vilket skapat goda förutsättningar för fortsatt utveckling.
8. Region Skåne ska öka andelen utförda riskbedömningar av produkter innehållande avsiktligt tillsatta särskilt farliga ämnen jämfört med nivån 2024. Riskbedömningarna ska utföras med avseende på såväl hälsa som miljö.	 Positiv	Andelen utförda riskbedömningar har ökat med 58 procent jämfört med 2024. Ökningen är ett resultat av riktade informationsinsatser, utbildningar och stärkt stöd till verksamheter som hanterar särskilt farliga ämnen. Under året har även styrande dokument uppdaterats, vilket har tydliggjort kraven på riskbedömningar och stärkt det strategiska arbetet med utfasning av särskilt farliga ämnen.
9. Andelen upphandlingar med ställda miljökrav som bidrar till att minska Region Skånes klimatpåverkan ska öka.	 Positiv	Andelen upphandlingar med klimatrelaterade miljökrav ökade till 31 procent under 2025, jämfört med 12 procent år 2024. Ökningen beror bland annat på att krav på fossilfria transporter och/eller fossilfria bränslen till arbetsmaskiner nu även ställs i upphandlingar hos koncernkontoret och regionfastigheter, utöver Skånetrafikens upphandlingar. Detta har möjliggjorts genom nya skrivningar i avtalsmallarna.

Bedömning

 Positiv	Målutvecklingen går i rätt riktning.
 Neutral	Målutvecklingen är positiv men takten behöver ökas.
 Negativ	Målutvecklingen går inte i rätt riktning.

Fokusområde 1 Resurseffektiv och cirkulär ekonomi

Förbrukningsmaterial

► Region Skåne ska minska användning av förbrukningsmaterial inom hälso- och sjukvård i förhållande till producerad vårdtjänst med 30 procent till 2030, jämfört med 2019 års nivå.

Under 2025 minskade användningen av förbrukningsmaterial med 7 procent per producerad vårdtjänst jämfört med 2019 (tabell 1). De totala inköpen av förbrukningsmaterial minskade samtidigt med 12 procent. Resultaten visar att genomförda åtgärder för minskad materialanvändning fortsatt ger positiva effekter.

Arbetet har under året bland annat fokuserat på samverkan med andra regioner och på spridning av Region Skånes guide Hållbara materialval genom workshops, nätverk och informationsinsatser i hälso- och sjukvårdsförvaltningarna. Guiden innehåller prioriterade varukategorier och utgör ett stöd för vårdpersonal i arbetet med att minska användningen av förbrukningsartiklar.

Ett nytt statistik- och analysverktyg lanserades under året som ger verksamheterna möjlighet att följa inköp av prioriterade förbrukningsmaterial i realtid, vilket stärker möjligheterna att rikta insatser dit de gör störst nytta. Förvaltningarnas resultat i relation till vårdproduktion redovisas i figur 1.

Inköpen av prioriterade varor i guiden Hållbara materialval har minskat med 15 procent jämfört med 2019,

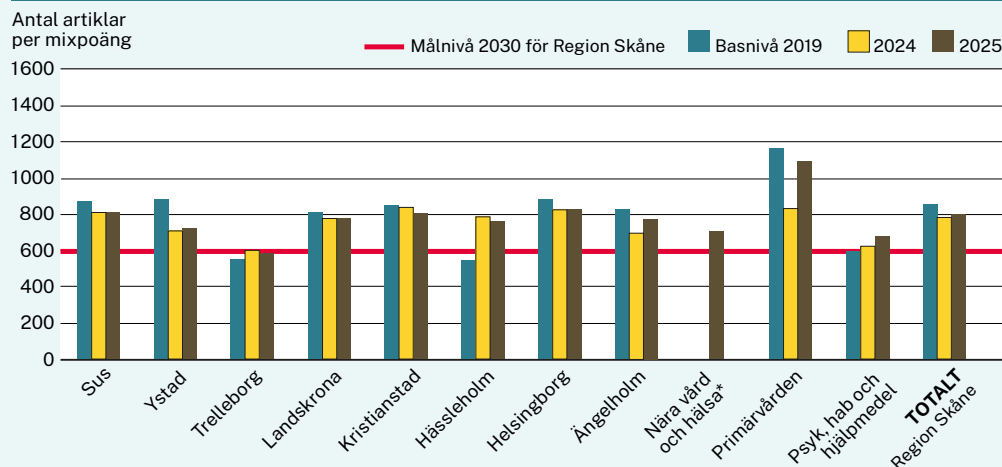
1. Inköpta förbrukningsartiklar inom hälso- och sjukvård per producerad vårdtjänst

Nyckeltal	2019	2022	2023	2024	2025	Jämförelse 2019–2025
Antal inköpta förbrukningsartiklar (styck)* per producerad vårdtjänst (mixpoäng)	859	854	912	789	799	-7%

* Volymen av inköpta förbrukningsartiklar för åren 2019–2024 har räknats om eftersom redovisningsenheten för kopieringspapper ändrades i inköpsstatistiken under 2025, från antal förpackningar till antal ark. Antalet ark är en mer detaljerad och ändamålsenlig enhet för att beskriva faktisk inköpt volym, men innebär samtidigt att den redovisade mängden per producerad vårdtjänst blir högre än i tidigare redovisningar. Genom att tillämpa samma enhet även för tidigare år säkerställs jämförbarhet över tid.

1

Mängd inköpta förbrukningsartiklar per producerad vårdtjänst 2019–2025

*Nära vård och hälsa bildades 2025 och saknar basnivå.

Mixpoäng

Mixpoäng är ett ekonomiskt nyckeltal framtagen av Region Skåne där olika typer av vårdkontakter inom öppen och slutenvård poängsätts utifrån en viktningmodell.

Syftet är att kunna följa upp och jämföra vårdproduktionen inom hälso- och sjukvårdsförvaltningar.

Mixpoäng används som mått för producerad vårdtjänst i uppföljningen av ett antal miljömål i fokusområde 1.

främst inom kopieringspapper, engångsmuggar, britspapper och skoskydd (figur 2). Samtidigt fortsätter inköpen av förkläden i fossil plast att öka, även om majoriteten av förklädena fortfarande är biobaserade. Inköpen av biobaserade förkläden har varit relativt stabila över tid och uppgår till cirka 6 miljoner per år. Inköpen av undersökningshandskar visar en fortsatt minskning jämfört med 2019.

Sammantaget är utvecklingen positiv, men för att nå målet till 2030 krävs ett intensifierat arbete. Insatser behöver fortsätta både i den dagliga vårdverksamheten och genom stödfunktioner som inköp och logistik med fokus på beteendepåverkande insatser, stöd från guiden

Hållbara materialval samt skärpta miljökrav i upphandling för att öka användningen av flergångsmaterial.

Andelen återvunna material i varor, tjänster och entreprenader

► Region Skåne ska öka andelen återvunna material i prioriterade varor, tjänster och entreprenader till minst 30 procent vid utgången av 2030 jämfört med 2019 års nivå.

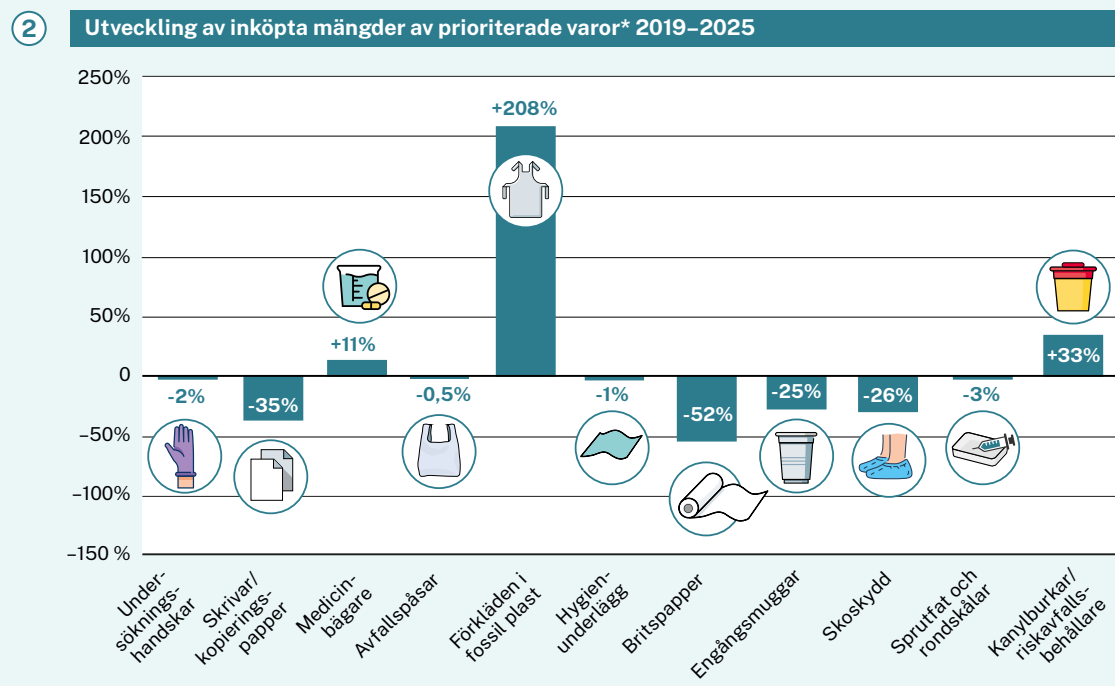
Redovisningen avgränsas till varorna i guiden Hållbara materialval. Prioriterade tjänster och entreprenader ingår ännu inte i beräkningarna. Under 2025 uppgick andelen återvunnet material i prioriterade varor till 25 procent,

vilket är en tydlig ökning jämfört med 19 procent föregående år och basåret 2019 (tabell 2).

En grundläggande princip i målarbetet är att använda varor med hög andel återvunnet material, utan att för den skull påverka patientsäkerhet, arbetsmiljö eller teknisk funktion. Miljökrav i upphandling är ett viktigt styrmedel och bidrar både till ökad resurseffektivitet och minskad klimatpåverkan.

Flera prioriterade varukategorier har redan en hög andel återvunnet material. Britspapper, rondskålar och sprutfat består till stor del av återvunnet material. Nya avtal under 2025 har även ökat andelen återvunnet material i avfallspåsar till 86 procent och i skoskydd till 20 procent, vilket visar effekten av att ställa miljökrav i upphandling.

Det finns ett fortsatt behov av ytterligare miljökrav på ökad andel återvunnet material i prioriterade upphandlingar. Användningen av återvunnet material i medicintekniska varor är däremot ett utvecklingsområde med

2. Andel återvunnet material per varukategori för prioriterade varor				
Varukategori	Baslinje 2019	2023	2024	2025
Avfallspåsar	14 %	26 %	70 %	86 %
Britspapper	100 %	100 %	100 %	100 %
Engångsglas/muggar	0	0	0	0
Engångsförkläden	0	0	1 %	0
Hygienunderlägg	0	0	0	0
Medicinbägare	0	0	0	0
Rondskål och sprutfat	100 %	100 %	100 %	99 %
Medicinska undersökningshandskar	0	0	0	0
Skoskydd	0	0	19 %	20 %
Skrivar/kopieringspapper	0	0	0	0
Kanylburkar/riskevfallsbehållare	0	0	0	0
Totalt	7 %	8 %	19 %	25 %

särskilda utmaningar. Varorna omfattas av höga krav på säkerhet och renhet där jungfruligt material traditionellt har använts för att minska risken för kontaminering av mikroorganismer och allergiska reaktioner. Även mindre förändringar av medicintekniska artiklar kan medföra behov av nya tillstånd eller, i värsta fall, leda till indragna artiklar och ökade kostnader.

För att möjliggöra fortsatt utveckling krävs därför ökad kunskap om marknadens lösningar. Detta behöver bland annat ske genom dialog med leverantörer samt genom systematisk uppföljning av miljökrav i avtal.

Återvunnet material i hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvården står för en betydande del av den offentliga sektorns klimatpåverkan, där engångs- och förbrukningsmaterial är en viktig faktor. Enligt RISE pågår flera initiativ för att öka användningen av återvunna och cirkulära material inom sjukvården, särskilt inom medicintekniska varor.

Arbetet har tagit fart efter pandemin, som visade på både materialbrist och sårbarhet i leverantörskedjorna. Exempel på pågående utveckling är användning av återvunnen plast i mellanlagret på munskydd samt i vissa förbrukningsvaror till respiratorer.

Därutöver pekas förpackningsmaterial ut som ett särskilt prioriterat område, eftersom stora volymer används och omställningen till återvunnet eller biobaserat material kan ske relativt snabbt.

RISE (u.å.). Återvunnet material ska ta plats inom sjukvården. Research Institutes of Sweden

Kommunalt avfall

► Region Skåne har som mål att minska mängden kommunalt avfall och prioriterat verksamhetsavfall inom hälso- och sjukvården med 20 procent per producerad vårdtjänst till utgången av 2030, jämfört med 2019.

I början av 2025 genomfördes en revidering av målet varefter både målnivån och formuleringen justerades för att säkerställa fortsatt jämförbarhet med tidigare miljöredovisningar. Uppföljningen omfattar avfall från restavfall, matavfall, materialvunnet avfall, smittförande avfall, stickande och skärande avfall, övrigt farligt avfall, sekretessavfall samt biologiskt avfall. Avfall från bygg- och rivningsverksamhet ingår inte.

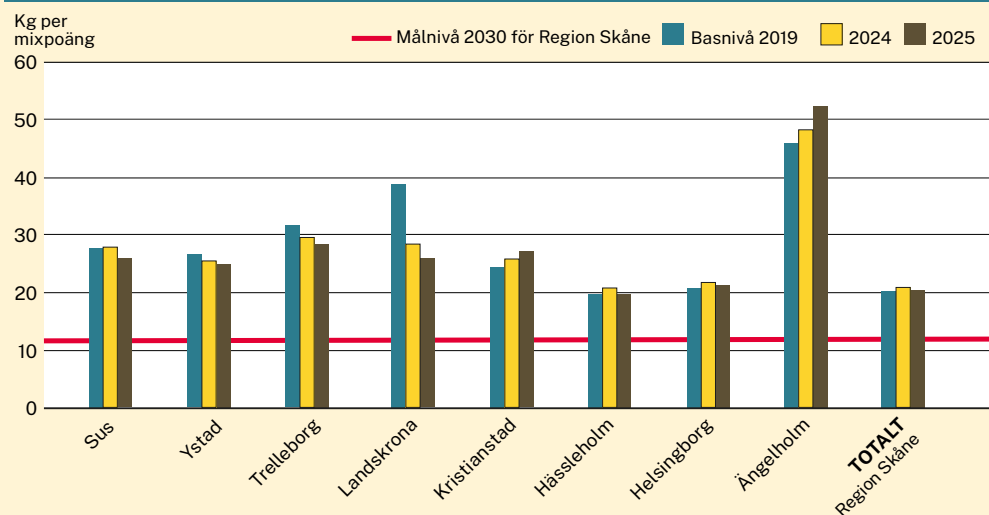
Resultatet för 2025 visar att mängden kommunalt avfall per producerad vårdtjänst har ökat med 0,3 procent

jämfört med 2019 (figur 3). Det är dock en tydlig förbättring jämfört med föregående år, då ökningen uppgick till 3 procent. Samtidigt har de totala avfallsmängderna från Region Skånes sjukhusområden minskat med 5 procent jämfört med basåret, vilket sammantaget pekar mot en positiv utveckling.

Resultaten indikerar att det avfallsförebyggande arbetet börjar ge effekt, men också att resurseffektiviteten per producerad vårdtjänst behöver öka i betydligt snabbare takt för att målet till 2030 ska kunna nås.

Det regionövergripande utfallet påverkas i hög grad av utvecklingen vid Skånes universitetssjukhus (Sus). Under 2025 minskade Sus avfallet per producerad vårdtjänst med 6 procent jämfört med 2019, samtidigt som de totala avfallsmängderna på sjukhusområdena Malmö och Lund också minskade med cirka 6 procent under den perioden.

3 Mängd kommunalt avfall per producerad vårdtjänst 2019–2025

Eftersom de största sjukhusområdena genererar huvuddelen av Region Skånes avfall får avfallsförebyggande åtgärder ett stort genomslag på regionövergripande nivå.

Även hos de mindre sjukhusområdena (Ystad, Trelleborg och Landskrona) har avfallet per producerad vårdtjänst minskat över tid. Sjukhusområdet i Landskrona visar fortsatt det starkaste resultatet i Region Skåne, med en minskning av avfall per vårdtjänst på 33 procent och en total avfallsminskning på 31 procent. De bakomliggande orsakerna till den positiva utvecklingen är ännu inte fullt klarlagda och behöver analyseras vidare.

Till skillnad från dessa områden har Ängelholm den högsta avfallsmängden per producerad vårdtjänst i Region Skåne. En förklaring är den regionala produktionen av patientmåltider i Ängelholms produktionskök, som genererar stora mängder matavfall i förhållande till sjukhusområdets storlek. En annan förklaring är att flera avfallsgenererande verksamheter kopplade till Helsingborgs sjukhus är lokaliserade i Ängelholm, vilket ytterligare påverkar resultatet.

Ängelholms resultat pekar på en generell utmaning i uppföljningen. Avfallsstatistik finns endast tillgänglig på sjukhusområdesnivå, medan producerade vårdtjänster beräknas per hälso- och sjukvårdsförvaltning. Detta kan medföra skevheter i jämförelser mellan områden. En mer detaljerad och högupplöst bild av avfallsflödena skulle kunna förbättra uppföljningen och analysen under programperioden.

Sammantaget visar resultaten att ytterligare och breda avfallsförebyggande insatser krävs. Under 2025 beslutade därför regionstyrelsen om nya avfallsförebyggande riktlinjer vilka implementeras under 2025–2026. Vidare planeras att genomföra plockanalyser av sjukhusavfall under 2026 för att stärka underlaget för prioriterade åtgärder.

Avfallssortering i Region Skåne

Restavfall, materialåtervunnet avfall och matavfall är de största avfallsfraktionerna i Region Skåne och centrala för Region Skånes arbete med ökad cirkularitet. Resultaten för 2025 visar en tydlig förbättring i avfallssorteringen. Jämfört med 2019 har restavfallet minskat med 9 procent, samtidigt som materialåtervunnet avfall har ökat med 24 procent, vilket indikerar en förbättrad utsorteringsgrad och en mer resurseffektiv avfallshantering (figur 4).

Matavfallet har minskat med 27 procent mellan 2019 och 2025, med den största reduktionen under programets inledande år. Under 2025 minskade matavfallet med cirka 7 ton jämfört med föregående år. Utvecklingen bidrar till minskad klimatpåverkan från livsmedel och visar på framsteg i hanteringen av patientmåltider.

Sammantaget pekar resultaten på en positiv utveckling mot minskad andel restavfall och ökad materialåtervinning, vilket stärker förutsättningarna för en mer cirkulär resursanvändning inom Region Skåne.

Återbrukade och återvunna prioriterade material vid byggnation

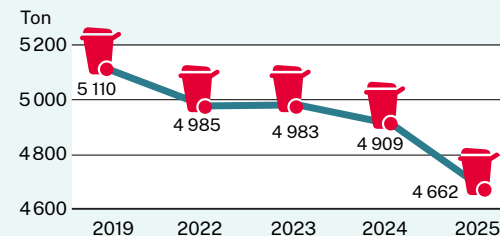
► *Region Skåne ska vid byggnation öka användningen av återbrukade och återvunna prioriterade material.*

Återbruk och ökad användning av återvunnet material är centrala för en resurseffektiv och cirkulär ekonomi. Byggnation är en betydande miljöaspekt för Region Skåne, och regionfastigheter har under 2025 stärkt förutsättningarna för cirkulära materialflöden. Ett centralt återbruksförråd på 800 kvadratmeter har etablerats i Malmö, där överblivet byggmaterial samlas och tillgängliggörs via en digital materialbank för återbruk i hela regionen.

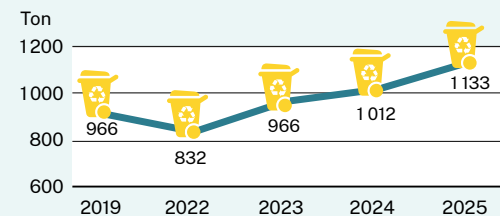
Under året genomfördes fem pilotprojekt med återbruk i ombyggnationer, samt ett så kallat omvänt återbruksprojekt där varorna tas tillvara i projektet och

4 Utveckling mängd avfall 2019–2025 (antal ton)

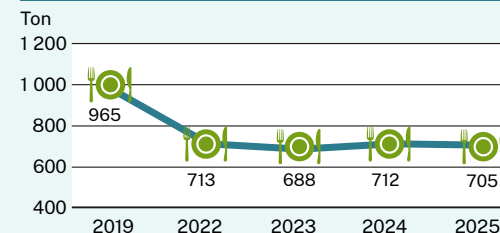
Restavfall

Materialåtervunnet avfall

Matavfall

FOKUSOMRÅDE 1

RESURSEFFEKTIV OCH CIRKULÄR EKONOMI

sedan överlämnas till fastighetsdrift som reservdelar. Regionfastigheter certifierar nybyggnadsprojekt enligt Miljöbyggnad med målnivån Silver, där indikatorn för cirkulära materialflöden bedömer projekten utifrån hur återbruk och användning av material med återvunnet innehåll hanteras.

Regionfastigheter efterfrågar byggvaror med hög andel återvunnet material samt avtal som möjliggör återtag av

ILLUSTRATION © NORCONSULT

Exempel på pågående projekt inom Region Skåne

På Helsingborgs lasarett pågår uppförandet av en ny infektionssenhet med tidsbegränsat bygglov. Projektet har utformats med fokus på cirkularitet, där byggnadens stomme görs demonterbar för att möjliggöra återbruk på annan plats när behovet förändras.

Den beräknade klimatpåverkan från byggnationen uppgår till 433,12 kg CO₂e per bruttoarea (BTA), vilket är cirka 30 procent lägre än Region Skånes basnivå för byggnation år 2019.

spill och överblivet material. I större byggprojekt har arbetet med att öka andelen återvunnet material fortsatt, vilket bidrar till ökad kunskap, mer medvetna materialval och exempel på cirkulära lösningar, såsom återtag av spill och hög utsortering av avfall för återanvändning och materialåtervinning.

Matsvinn

► Region Skåne har som mål att halvera matsvinnet från patientmåltider till 2030 jämfört med 2019 års nivå.

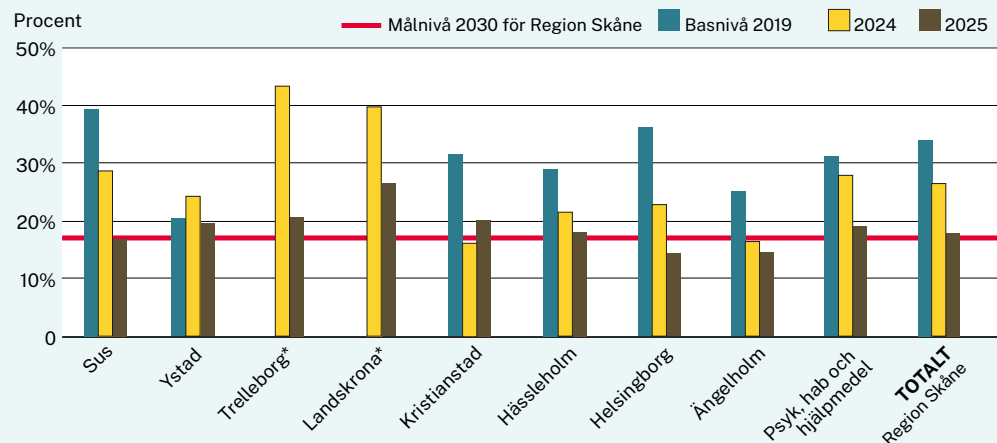
Resultaten från 2025 års matsvinnsmätning visar en minskning av tallriks- och serveringssvinn med 47 procent jämfört med 2019 (figur 5). Andelen tallriks- och serveringssvinn uppgick till 17,8 procent, att jämföra med 26,4 procent år 2024. Minskningen förklaras främst av införandet av Region Skånes nya måltidskoncept, som under 2025 implementerades på samtliga sjukhus-

områden. Ökad valfrihet och flexibilitet för patienterna pekas ut som avgörande framgångsfaktorer.

Det minskade matsvinnet avspeglas ännu inte fullt ut i statistiken över matavfall. Detta kan delvis förklaras av att måltidskonceptet infördes fullt ut först under sen-våren 2025, vilket innebär att den förbättrande effekten inte omfattar hela 2025. Samtidigt har den interna måltidsproduktionen ökat i samband med att produktionsköket i Kristianstad togs i drift vilket påverkar de totala mängderna matavfall. Därtill baseras matavfallsstatistiken vid flera sjukhusområden på schabloner, vilket begränsar precisionen i uppföljningen.

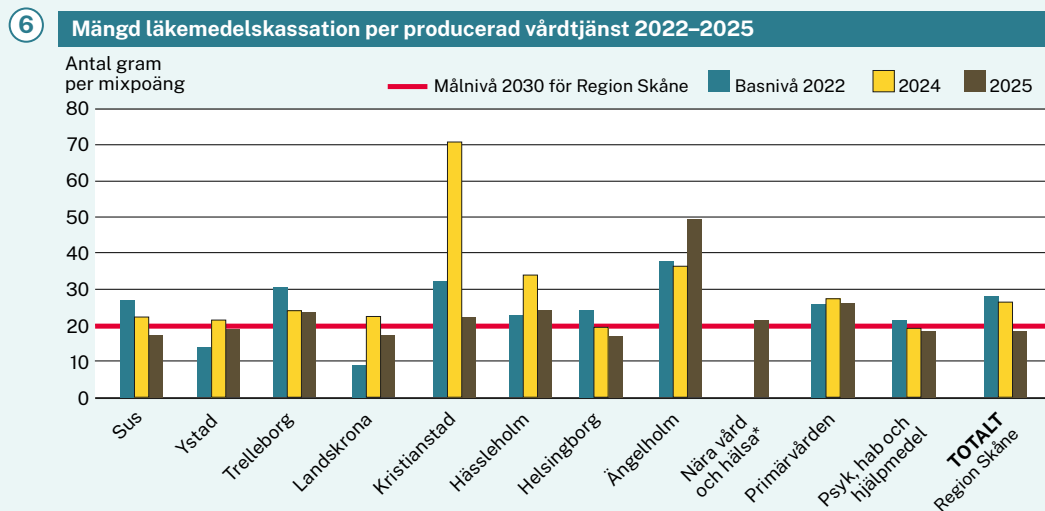
Arbetet med att bättre följa sambandet mellan matsvinn och matavfall fortsätter under 2026. Regionservice måltidsorganisation kommer även att vidareutveckla uppföljningen av matsvinn i produktionsköken i Kristianstad och Ängelholm, i syfte att skapa en mer heltäckande bild av matsvinnet inom Region Skåne.

5 Tallrik- och serveringssvinn 2019–2025

*Trelleborg och Landskrona saknar basnivå.

Kasserade läkemedel

► Region Skåne ska minska kasserade läkemedel per producerad vårdtjänst med 30 procent till utgången av 2030 jämfört med 2022 års nivå.

Målet reviderades under 2025 och följs nu upp i relation till producerad vårdtjänst, i linje med övriga mål inom fokusområdet och med betoning på ökad resurseffektivitet.

Resultatet för 2025 visar att läkemedelskassationen per producerad vårdtjänst har minskat med 33 procent jämfört med basåret (figur 6). Den totala mängden kasserade läkemedel uppgick till knappt 7,6 ton, vilket motsvarar en minskning på 34 procent jämfört med 2022. Resultatet ska dock tolkas med försiktighet, eftersom ett leverantörbytte och förändrade arbetsätt genomfördes under året, vilket kan ha påverkat utfallet. Ytterligare analyser under 2026 behövs för att bedöma om minskningen är långsiktigt hållbar.

Åtgärder för att förebygga läkemedelskassation beskrivs i Region Skånes handlingsplan för läkemedel och miljö. Under 2025 har arbetet fortsatt att fokusera på en mer optimerad läkemedelsanvändning, bland annat genom systematiska läkemedelsgenomgångar och utbildningsinsatser. Särskild vikt har lagts vid anpassad förskrivning, exempelvis genom användning av startförpackningar och mindre förpackningsstorlekar.

Läkemedelsautomater i gemensamma förråd möjliggör säker lagring och bättre omsättning av så kallade sällanläkemedel eftersom lagret delas mellan flera avdelningar. Under 2025 installerades 25 läkemedelsautomater inom hälso- och sjukvården, med fortsatt utbyggnad planerad till 2026. Region Skåne deltar även i regionernas gemensamma nätverk för läkemedel och miljö för att tillsammans utveckla metoder för minskad kassation.

2

Fokusområde 2 Låg klimatpåverkan

Indirekta växthusgasutsläpp från varor av textil, plast, gummi och metall

► Region Skåne ska minska de indirekta utsläppen av klimatpåverkande gaser från varor av textil, plast, gummi och metall med 40 procent till 2030 jämfört med 2019 års nivå.

Uppföljningen avgränsas till varorna i guiden *Hållbara materialval*. Resultatet för 2025 visar att klimatpåverkan från prioriterade varor har minskat med 15 procent jämfört med 2019 och uppgick till 4 700 ton koldioxidekvivalenter (CO₂e). I miljöredovisningen 2024 blev resultatet en minskning med 27 procent jämfört med 2019, vilket i huvudsak förklaras av att då ingick inte varor i papper i beräkningarna. När varor i papper inkluderas i beräkningarna för 2024 erhålls en minskning motsvarande 10 procent. Sammantaget visar utvecklingen en fortsatt minskning, men i långsammare takt än vad som krävs för att nå målet till 2030 (figur 7).

Klimatpåverkan har minskat för de flesta prioriterade varor, men några kategorier avviker och påverkar resultatet negativt. Utsläppen från skoskydd har ökat med 96 procent och de från medicinbägare med 35 procent. För skoskydd beror ökningen främst på att nya varor av återvunnet material har högre vikt per enhet, vilket medför högre utsläpp men också ökad livslängd. Den totala klimatpåverkan från skoskydd är dock begränsad och utgör mindre än 1 procent av de samlade utsläppen från prioriterade varor.

De varor som har störst klimatpåverkan är avfallspåsar

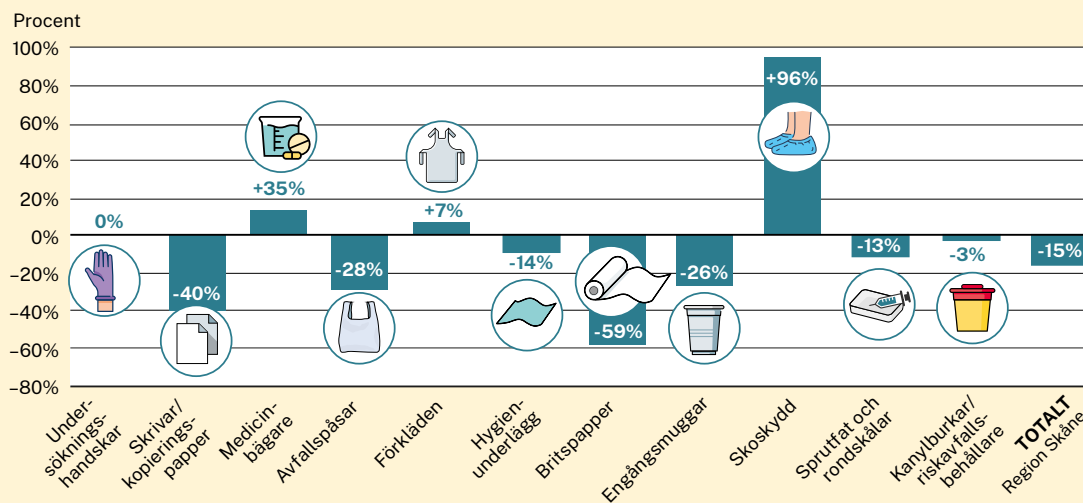
och medicinska undersökningshandskar till följd av stora inköpsvolymerna.

Ett pilotprojekt på infektionskliniken i Lund visade stor potential att minska överanvändningen, vilket ledde till att en bred informationskampanj togs fram under hösten 2025 och lanserades i början av 2026. Kampanjen kommer att pågå fram till 2030, men redan under 2026 kan utvärdering av effekterna inledas.

Analysen av framgångsfaktorer inom Region Skåne visar att minskad användning är en av de mest effektiva åtgärderna för att reducera klimatpåverkan från förbrukningsmaterial. Ett tydligt exempel är primärvården, som har en relativt hög materialförbrukning per producerad vårdtjänst men som genom ett långsiktigt och systematiskt arbete har minskat användningen med 6 procent jämfört med 2019.

7

Utveckling klimatpåverkan från prioriterade varor 2019–2025

Under 2025 genomfördes ett pilotprojekt i samarbete med Lunds universitet och Innovation Skåne, som en del av primärvårdens arbete med att minska sin klimatpåverkan. Syftet var att utveckla ett beräkningsverktyg som stödjer vårdcentraler att identifiera områden med hög klimatpåverkan där insatser är möjliga, exempelvis genom mer effektiv materialanvändning. Pilotprojektet utvärderas under 2026.

Under kommande år planeras guiden *Hållbara material* val att utökas med fler varor, bland annat inom textil och metall, vilka ofta har stor klimatpåverkan. I takt med att fler artiklar inkluderas förändras också resultat för målet. Samtidigt ökar behovet av utvecklad uppföljning och tillgång till tillförlitliga klimatdata, vilket ställer krav på fortsatt och tydligare miljökravställning i upphandling.

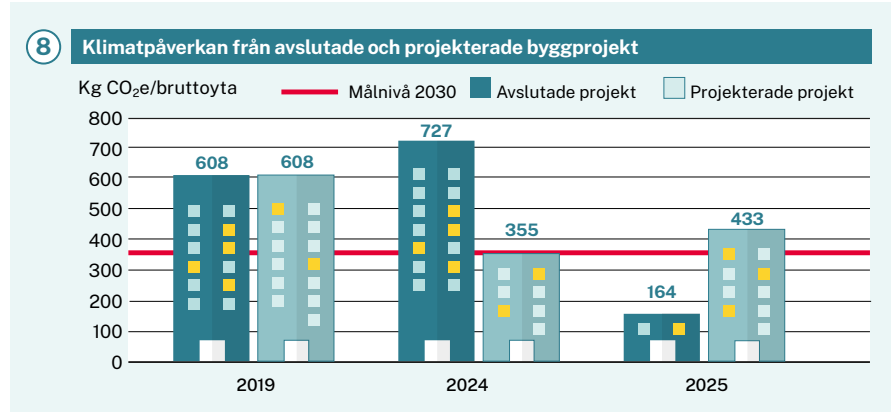
För att nå målet till 2030 krävs ett intensifierat arbete för att minska överanvändning, i kombination med ökad användning av varor med lägre klimatpåverkan, högre andel återvunnet material och fler flergångslösningar.

Klimatpåverkan från byggskedet

► *Region Skåne ska minska klimatpåverkan från byggskedet med 40 procent till utgången av 2030 jämfört med 2019 års nivå.*

Arbetet med att nå målet genomförs inom regionfastigheters uppdrag. Under 2024 fastställdes en basnivå för 2019, då klimatpåverkan från byggprojekt uppgick till 608 kg CO₂e per bruttoarea (BTA).

Utfallet för 2025 visar att klimatpåverkan från avslutade byggprojekt låg 73 procent under basnivån för 2019. Detta förklaras främst av att det projekt som färdigställdes under året var en tillbyggnad, vilket generellt medför lägre klimatpåverkan än nybyggnation. Det byggprojekt som projekterats under 2025 beräknas i sin tur ligga cirka 29 procent under 2019 års nivå. Det gäller en tillfällig byggnad i Helsingborg.

Vid bedömning av resultaten finns flera faktorer att beakta. Samtliga byggprojekt jämförs mot en gemensam basnivå, oavsett byggnadstyp, vilket innebär att utfallet kan variera kraftigt beroende på projektens karaktär. Mer komplexa vårdbyggnader med höga krav på robusthet och tekniska installationer har generellt svårare att nå samma klimatprestanda som enklare byggnader. Därtill redovisas klimatpåverkan för avslutade byggprojekt det år byggnaden färdigställs, trots att byggnationen och tillhörande utsläpp sker över flera år.

Dessa faktorer kan göra resultaten svårtolkade över tid. Det är ändå relevant att notera att klimatpåverkan från projekterade byggprojekt ligger under 2019 års basnivå, vilket indikerar att ett ökat fokus på klimatmedvetna lösningar ger effekt.

Klimatpåverkan från en genomsnittlig måltid

► *Till 2030 ska klimatpåverkan från en genomsnittlig måltid minska till en maxnivå om 0,5 kg CO₂e per portion.*

Målet omfattar samtliga måltider som tillhandahålls av Region Skåne, inklusive patient- och personalmåltider, mellanmål, catering och fika.

Klimatpåverkan beräknas utifrån statistik över inköpta livsmedel som samlas in i databasen *Hantera*, kompletterat med beräkningar av vårdavdelningarnas egna livsmedelsinköp till personal. Under 2025 uppgick den genomsnittliga klimatpåverkan till 0,69 kg CO₂e per portion. Det innebär en minskning med 3 procent jämfört med 2024, trots att antalet serverade portioner ökade med 34 procent och klimatpåverkan från inköpta

livsmedel ökade med 30 procent. Resultatet indikerar en förbättrad klimateffektivitet per portion, även om nivån fortsatt tydligt ligger över målvärdet för 2030.

Region Skånes nya måltidskoncept är nu implementerat vid samtliga sjukhus och omfattar cirka 70 procent av patientmåltiderna. Konceptet är utformat för att minska matsvinnet, bland annat genom portionsstorlekar anpassade till patienters ofta minskade aptit. Minskade mängder matsvinn bidrar direkt till lägre klimatpåverkan från livsmedel. Samtidigt finns det behov av att tydligare lyfta fram klimatsmarta val inom måltidsutbudet och öka

3. Klimatpåverkan från genomsnittlig måltid 2022–2025

	2022	2023	2024	2025	Jämförelse 2024-2025
Livsmedel (kg CO ₂ e)	6 196 515	5 991 699	5 888 642	7 669 517	30 %
Antal portioner (miljoner)	8,2	7,8	8,3	11,1	34 %
Klimatpåverkan per portion (kg CO ₂ e)	0,75	0,77	0,71	0,69	-3 %

patienternas kännedom om valmöjligheterna, då hälsa och klimatnytta ofta sammanfaller.

För att nå målet till 2030 behöver andelen livsmedel med låg klimatpåverkan öka i snabbare takt, exempelvis genom fortsatta justeringar av recept för patientmåltider. Vidare finns behov av att förbättra både receptberäkningar och metoder för klimatberäkning. De ökande livsmedelsinköpen till vårdavdelningarnas personal utgör en särskild utmaning, då klimatpåverkan i dessa fall beräknas med metoden miljöspendanalys i avsaknad av detaljerade leverantördata, vilket kan innebära underskattning av faktiskt utsläpp. Även inköp utanför avtal försvårar uppföljningen.

Sammantaget visar analysen att minskad klimatpåverkan per portion är möjlig, men att ytterligare åtgärder krävs. Förutom förändringar i utbud och recept behövs fortsatta kommunikations- och beteendepåverkande insatser för att styra måltidsvalen mot alternativ med lägre klimatpåverkan.

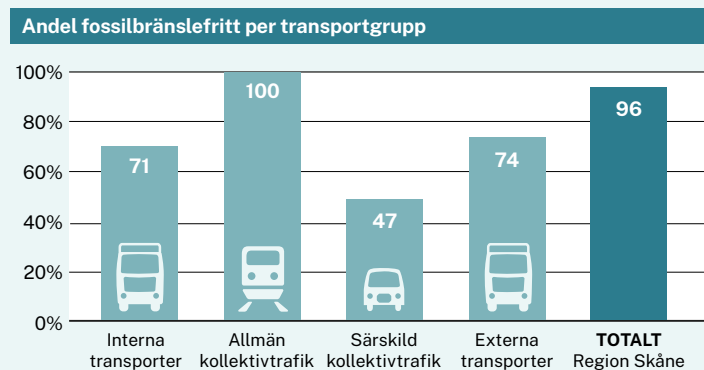
Fossilbränslefria landtransporter i egen och extern regi

► Region Skåne ska ha 100 procent fossilbränslefria landbaserade transporter till 2030.

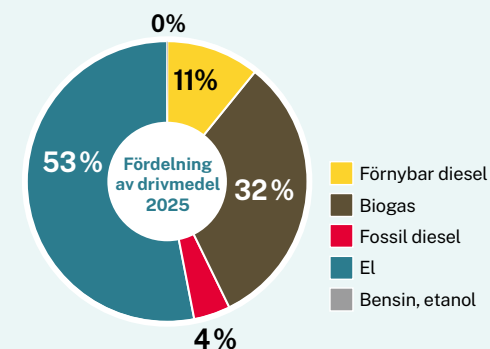
Andelen fossilbränslefria drivmedel uppgår 2025 till 96 procent. Det innebär att andelen ligger kvar på samma nivå som 2024, vilket huvudsakligen beror på att kollektivtrafikens nivåer inte har förändrats. Den allmänna kollektivtrafiken har varit helt fossilbränslefri sedan 2018. Den särskilda kollektivtrafiken är 47 procent fossilbränslefri.

Den interna ambulansverksamheten har utvecklats positivt, med en ökning av HVO-användningen på 32 procent under året. Ambulansernas ökade andel fossilbränslefria drivmedel har i sin tur bidragit till att höja andelen för Region Skånes samlade interna transporter. Under 2025 uppgick andelen fossilbränslefria drivmedel i

9 Fossilbränslefria andelar per transportgrupp och drivmedelsmix 2025

Drivmedelsmix landbaserade transporter i egen och extern regi

transporter i egen regi till 71 procent, vilket är en ökning med 6 procent jämfört med föregående år (figur 9).

De av Region Skånes landtransporter som utförs i extern regi, såsom externa bud- och byggavfallstransporter, tillkommer också i detta mål. Till följd av en kartläggning av de externa transporterna som genomfördes 2023 samt skärpta miljökrav vid upphandling av varor och tjänster som innehåller transporttjänster kan Region Skåne samla in uppgifter från allt fler leverantörer.

Under 2025 uppgick andelen fossilbränslefria drivmedel i transporter i extern regi till 74 procent, vilket motsvarar en ökning med 16,5 procent jämfört med föregående år. Tack vare de skärpta miljökraven har den totala volymen av drivmedel som rapporteras in från leverantörerna mer än fördubblats sedan 2022.

Sammantaget visar resultaten att fortsatt arbete behövs inom den särskilda kollektivtrafiken. Förut-

sättningarna att nå målet för 2030 påverkas till stor del av omvärldens prisfluktuationer för drivmedel. Här fortsätter arbetet med att följa utvecklingen. Det är också av vikt att den positiva utveckling som ambulanserna visar både bibehålls och fortsätter.

Utsläpp av lustgas och anestesigaser

► Till 2030 ska Region Skåne minska utsläppet av lustgas och anestesigaser med 50 procent jämfört med 2019 års nivå.

Jämfört med 2019 har Region Skånes samlade utsläpp av lustgas och anestesigaser minskat med 31 procent under 2025. Minskningen förklaras i huvudsak av att desfluran i stort sett har fasats ut från verksamheten, vilket haft direkt effekt på de totala utsläppen.

Efter ökningarna under 2023 och 2024 har lustgasutsläppen nu minskat, med en nedgång på 19 procent

FOKUSOMRÅDE 2

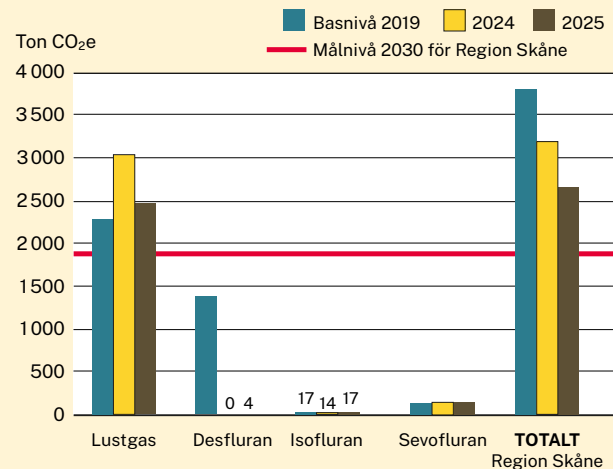
LÅG KLIMATPÅVERKAN

jämfört med 2024. Trots detta ligger utsläppen fortfarande cirka 9 procent över nivån för basåret 2019. Resultatet visar att genomförda åtgärder börjar ge effekt, men också att utsläppsnivåerna fortsatt är förhöjda över tid.

För att säkerställa en fortsatt minskning behöver påbörjade åtgärder både fortsätta och vidareutvecklas för såväl lustgas som övriga anestesigaser. Det gäller bland annat ökad användning av intravenös anestesi, ett mer systematiskt arbete för att förebygga läckage samt fortsatta insatser för ett mer resurseffektivt användande i verksamheterna. Åtgärder som bedöms vara nödvändiga för att nå långsiktiga utsläppsminskningar.

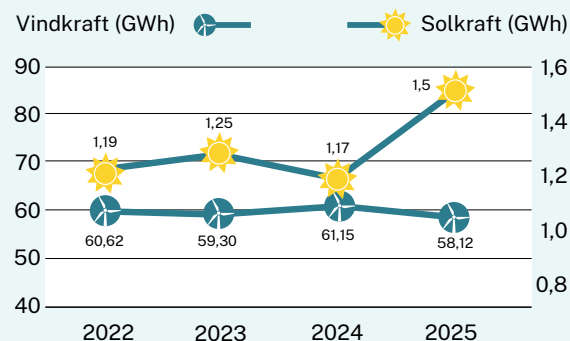
Målet att halvera utsläppen av lustgas och anestesigaser till 2030, jämfört med 2019, bedöms vara möjligt att nå. Samtidigt krävs att åtgärdsarbetet förstärks och får ett brett och långsiktigt genomslag i verksamheterna under kommande år.

10 Utsläpp från medicinska gaser 2019–2025

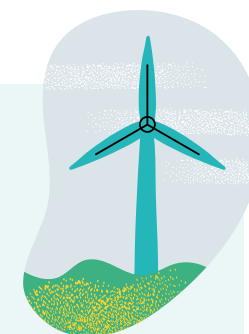
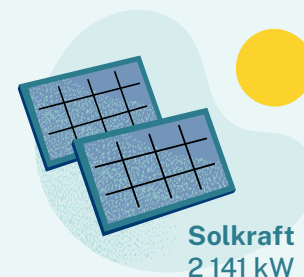

11

Egenproduktion av förnybar el 2022–2025

Installerad förnybar effekt i egenägda anläggningar 2025

Vindkraft
20 025 kW

Totalt installerad effekt under 2025
22 166 kW

Anläggningar för produktion av förnybar el

► Region Skåne ska installera anläggningar för produktion av förnybar el på egenägda fastigheter där så är möjligt.

Under 2025 uppgick årets produktion av solkraft till 1,5 GWh, vilket är en liten ökning jämfört med 2024. Region Skånes produktion av vindkraft minskade något jämfört med föregående år och uppgick till 58,0 GWh. Den producerade vindkraften tillförs den allmänna elmarknaden, till skillnad från solkraften som i stället produceras från installationer på egenägda fastigheter och därmed hjälper till att minska behovet av inköpt el för Region Skånes egenägda fastighetsbestånd. Under 2025 köptes totalt 127 GWh el till egenägda fastigheter, vilket innebär att den egenproducerade solkraften stod för 1 procent av elanvändningen i det egenägda fastighetsbeståndet.

Region Skånes totala förnybara elproduktion under 2025, 59,6 GWh, bidrog till att minska växthusgasutsläppen med drygt 2 696 ton CO₂e. Denna minskning avser de växthusgasutsläpp som har undvikits genom att producera el med vind- och solkraft, jämfört med de utsläpp som hade genererats om elen i stället hade producerats med den nordiska medelmixen.

Region Skånes bestånd av vindkraft och solkraft uppgick 2025 till en total installerad effekt på 22 166 kW, vilket är en ökning med 1 procent jämfört med föregående år. Den installerade effekten förväntas öka under kommande år, framför allt med anledning av att solkraft installeras på allt fler fastigheter.

Klimatbokslut 2025

► Region Skåne ska minska utsläppen av klimatpåverkande gaser med målsättningen att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser 2045.

Region Skåne tar årligen fram ett klimatbokslut enligt den internationella standarden Greenhouse Gas Protocol. Under 2025 har arbetet fortsatt med att inkludera fler utsläppskällor i beräkningarna. Det ökade klimatbokslutet, med fler källor och uppdelning per scope (1–3), redovisas i tabell 4.

Enligt Greenhouse Gas Protocol delas en organisations växthusgasutsläpp in i tre omfattningar (scope). Scope 1 omfattar direkta utsläpp från den egna verksamheten, exempelvis från köldmedier och den egna fordonsparken. Scope 2 och 3 avser indirekta utsläpp som uppstår till följd av organisationens inköp och konsumtion. Scope 2 omfattar utsläpp kopplade till produktionen av inköpt energi, såsom el, värme och kyla, medan scope 3 omfattar utsläpp som uppstår i värdekedjan genom inköp av varor och tjänster.

Den största andelen av Region Skånes totala utsläpp återfinns inom scope 3, som står för 72 procent av utsläppen under 2025 (figur 12). De utsläppskategorier som står för de största utsläppen inom detta scope är inköp av förbrukningsartiklar följt av transporter. Utsläppsfördelningen tydliggör att Region Skånes största klimatpåverkan i huvudsak är kopplad till indirekta utsläpp i värdekedjan.

För att möjliggöra jämförelser över tid redovisas även ett förenklat klimatbokslut som omfattar de utsläppskällor som har följts under en längre tidsperiod. Tabell 5 på nästa sida visar den totala summan av Region Skånes växthusgasutsläpp för samtliga tre scope.

Det förenklade klimatbokslutet visar att Region Skånes totala utsläpp ökade med 9 procent jämfört med 2024. Efter en minskning mellan 2023 och 2024 ökar utsläppen

Klimatbokslut 2025

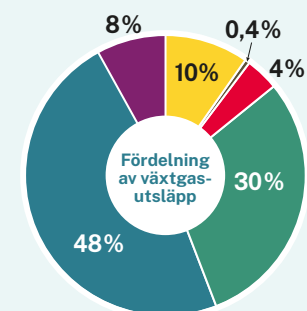
4. Växthusgasutsläpp från Region Skånes verksamhet per scope

Ton CO ₂ e	Scope 1	Scope 2	Scope 3	Total
Fastigheter				
Fastighetsenergi ¹	–	8 903	3 199	12 102
varav egna fastigheter	–	8 378	3 086	11 465
varav hyrda fastigheter	–	525	113	638
Reservkraft	420	–	119	539
Köldmedieläckage – egna fastigheter	174	–	–	174
Vattenförbrukning	–	–	4	4
Summa drift	594	8 903	3 322	12 819
Byggnation	–	–	607	607
Totalt	594	8 903	3 929	13 426
Tjänsteresor				
Tåg och buss	–	–	0	0
Bil ²	285	12	151	448
Flyg	–	–	1 543	1 543
Hotell	–	–	114	114
Summa	285	12	1 809	2 106
Transporter				
Interna godstransporter	212	–	254	466
Inköpta godstransporter	–	–	712	712
Ambulanser	1 203	–	579	1 782
Allmän kollektivtrafik	699	15 458	14 617	30 775
Särskild kollektivtrafik	4 315	11	1 609	5 935
Köldmedieläckage – fordon	4 020	–	–	4 020
Summa	10 450	15 469	17 771	43 691
Inköp och resursförbrukning				
Medicinska gaser	2 651	–	–	2 651
Livsmedel	–	–	7 670	7 670
Prioriterade varor	–	–	4 692	4 692
Övriga förbrukningsartiklar	–	–	60 650	60 650
Avfall (hantering)	–	–	50	50
Summa	2 651	–	73 061	75 713
TOTALT	13 980	24 384	96 570	134 935

1. Fjärrvärme, fjärrkyla och el inom egenägda fastigheter.

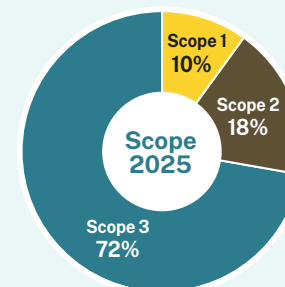
2. Poolbil, verksamhetsbunden bil, förmånsbil, taxi och privat bil.

12 Fördelning av växthusgasutsläpp mellan utsläppskategorier

- Fastigheter drift
- Fastigheter byggnation
- Resor och transporter
- Kollektivtrafik
- Förbrukningsartiklar inklusive prioriterade
- Övriga inköp

Fördelning per scope

från tjänsteresor återigen, där flygresor står för huvuddelen av ökningen. Utsläppen från flygresor ökade med 71 procent under 2025. Samtidigt har utsläppen från resor med tåg och buss minskat kraftigt och är nu nästintill utsläppsfria.

Vid tolkning av resultaten bör det beaktas att metoden för beräkning av utsläpp från flyg- och tågresor har förändrats under 2025. De redovisade uppgifterna avseende 2025 baseras på data från Region Skånes upphandlade resebyrå, vilket påverkar jämförbarheten med tidigare år.

För att möjliggöra en bättre jämförelse med 2024 har utsläppen från flyg- och tågresor även beräknats enligt den metod som tillämpades under 2024. Med denna metod uppgick utsläppen under 2025 till 1 308 ton CO₂e för flygresor och 3 ton CO₂e för tågresor. Detta kan jämföras med 1 543 ton CO₂e för flygresor och 0,3 ton CO₂e för tågresor enligt den nya metoden. Även vid användning av den tidigare metoden visar resultaten att utsläppen från flygresor har ökat avsevärt, medan utsläppen från tågresor har minskat kraftigt jämfört med föregående år.

Utsläpp från hotellövernattningar visar också en markant ökning. Detta förklaras till stor del av att uppgifterna för 2024 endast omfattade perioden oktober–december 2024.

Utsläpp från inköp och resursförbrukning visar den största ökningen jämfört med föregående år motsvarande 48 procent där förbrukningsmaterial bidrar med en ökning på 55 procent och livsmedel med en ökning på 30 procent.

Sammantaget visar klimatbokslutet på både framsteg och kvarstående utmaningar. För att uppnå en varaktig minskning av Region Skånes klimatpåverkan behöver åtgärdsarbetet nu tydligare fokusera på utsläpp inom scope 3, där den största andelen av utsläppen uppstår. Detta innebär att klimatkrav i upphandling behöver

5. Växthusgasutsläpp från Region Skånes verksamhet

Ton CO ₂ e	2022	2023	2024	2025	Utveckling 2024–2025
Fastighetsenergi ¹	14 184	13 518	14 875	11 465	-23%
Tjänsteresor					
Tåg och buss	60	54	43	0,25	-99%
Bil ²	952	850	780	448	-43%
Flyg	1 107	1 329	905	1 543	71%
Hotell	170	202	28	114	303%
Summa	2 289	2 435	1 756	2 106	20%
Transporter					
Interna godstransporter	490	420	557	466	-16%
Ambulanser	2 069	1 858	2 324	1 782	-23%
Allmän kollektivtrafik	43 481	40 674	41 098	30 775	-25%
Särskild kollektivtrafik	4 642	5 041	5 849	5 935	1%
Summa	50 682	47 993	49 827	38 958	-22%
Inköp och resursförbrukning					
Medicinska gaser	3 337	3 428	3 215	2 651	-18%
Livsmedel	6 197	5 992	5 889	7 670	30%
Förbrukningsartiklar inklusive prioriterade varor	47 222	45 630	42 047	65 343	55%
Avfall (hantering)	154	164	162	50	-69%
Summa	56 910	55 214	51 314	75 714	48%
TOTALT	124 065	119 160	117 772	128 243	9%

1. Fjärrvärme, fjärrkyla och el inom egenägda fastigheter.
2. Poolbil, verksamhetsbunden bil, förmånsbil, taxi och privat bil.

Flyg
+71 procent

Fastighets-
energi
-23 procent

stärkas och tillämpas mer konsekvent, inte minst för att minska klimatpåverkan från material, transporter och livsmedel. Insatser för att minska flygresandet bör också prioriteras. Samtidigt behöver kommunikation och andra styrmedel fortsätta att utvecklas för att leda till konkreta beteendeförändringar i Region Skånes verksamheter.

3

Fokusområde 3 Frisk och hälsosam miljö

Avsettligt tillsatta särskilt farliga ämnen i produkter, livsmedel, varor och byggmaterial

► I de produkter, livsmedel och varor som används i Region Skånes verksamheter och som ingår i Region Skånes byggnader, egenägda och hyrda, finns vid utgången av 2030 inga avsiktligt tillsatta särskilt farliga ämnen, såvida det inte finns dokumenterade beslut om undantag. De produkter som är undantagna ska användas och hanteras på ett säkert sätt inom verksamheten.¹

Kravställning i upphandling är en central del i arbetet med att nå målet att alla produkter, livsmedel och varor som används i Region Skånes verksamheter ska vara fria från avsiktligt tillsatta särskilt farliga ämnen. Under 2025 har krav ställts i flera upphandlingar, bland annat avseende undertrycksförband, ortopediska förband och köksutrustning.

Under året har Region Skåne tagit fram ett nytt kravpaket för sjukvårdstextilier. Arbetet har skett inom ramen för den samverkan som Sveriges regioner bedriver kring hållbar upphandling, med samordning via regionernas kansli för hållbar upphandling. Kravpaketet innehåller krav på utfasning av prioriterade grupper av särskilt farliga ämnen och bedöms stärka förutsättningarna för att minska förekomsten av dessa ämnen i sjukvårdstextilier och andra textilvaror inom såväl Region Skåne som övriga av Sveriges regioner.

Kravställningen av varors innehåll i upphandlingar som genomförs av koncernkontorets inköp har stärkts

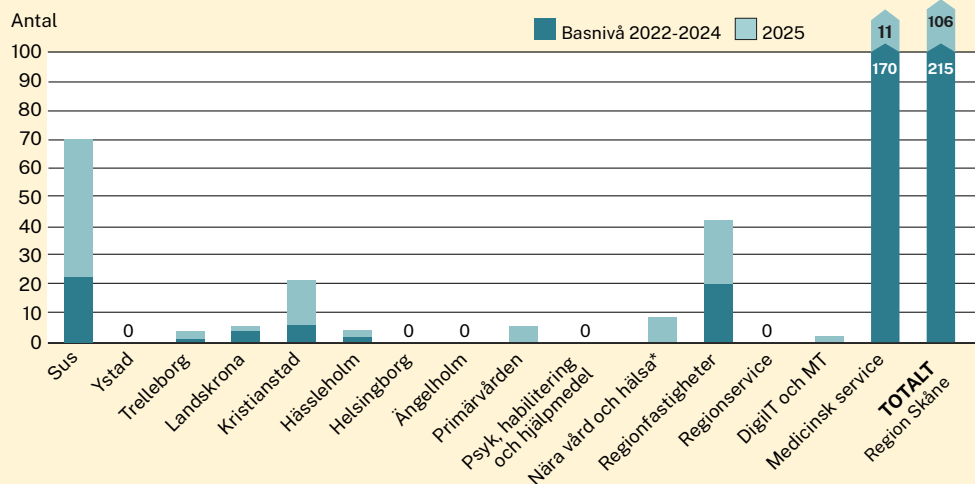
1. Definitionen av produkt finns i bilaga 3 till Miljöprogram för Region Skåne 2030.

under 2025. I samband med detta har en gemensam process för hantering av undantag vid upphandling tagits fram. Processen syftar till att både driva på utfasning av särskilt farliga ämnen och, när undantag behöver göras, säkerställa en miljö- och hälsomässigt säker hantering av berörda varor. En motsvarande process finns sedan tidigare för byggvaror och tillämpas av regionfastigheter.

Flera verksamheter har under året vidtagit riktade åtgärder för att öka takten i utfasningsarbetet.

Ett exempel är primärvården, som under 2025 har arbetat med att ta fram en nulägesbild, identifiera prioriterade produktområden samt etablera rutiner för utfasningsutredningar. En baslista över relevanta produkter har påbörjats inom förvaltningen och förväntas bidra till en mer systematisk styrning mot rätt val av produkter samt fungera som stöd för verksamheternas arbete med utfasning av särskilt farliga ämnen.

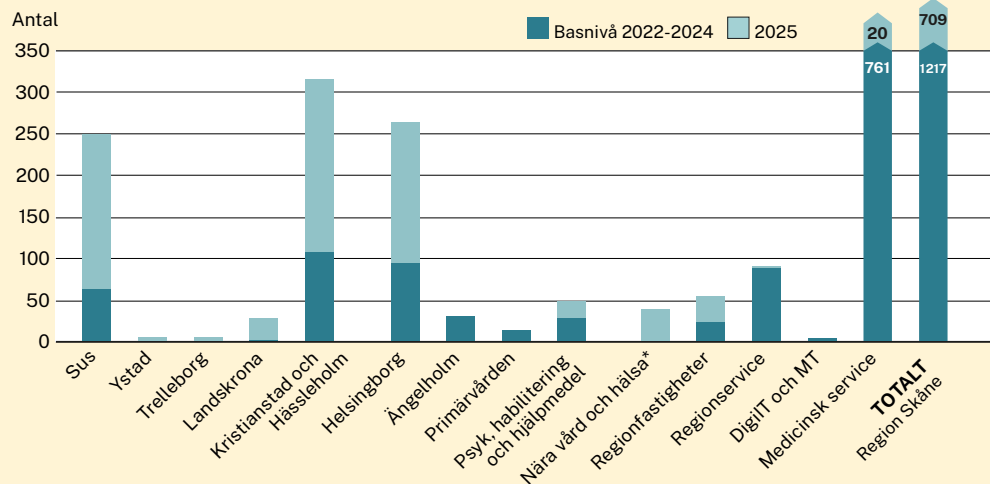
13 Genomförda utfasningsutredningar av produkter med särskilt farliga ämnen 2022–2025

*Nära vård och hälsa bildades 2025 och saknar basnivå.

14 Genomförda riskbedömningar av produkter med särskilt farliga ämnen 2022–2025

*Nära vård och hälsa bildades 2025 och saknar basnivå.

Under 2025 har även riktade utbildningsinsatser och workshops genomförts för inköpare, miljöombud och kemikaliehandläggare. Syftet har varit att stärka kunskapen om utfasning av produkter med särskilt farliga ämnen. Till följd av insatserna har antalet genomförda utfasnings- och undantagsutredningar ökat inom flera verksamheter (figur 13, föregående sida). För Region Skåne som helhet motsvarar detta en ökning med nästan 50 procent jämfört med basnivån 2022.

Samtidigt visar resultaten att utbildnings- och stödinsatser behöver förstärkas i fler verksamheter för att ytterligare öka antalet genomförda utfasningsutredningar.

Figur 14 visar utvecklingen av riskbedömningar för produkter med särskilt farliga ämnen, där det samlade resultatet för Region Skåne är en ökning med 58 procent jämfört med basnivån.

Användning av särskilt farliga ämnen i leverantörskedjan

► Region Skåne ska aktivt arbeta för att användningen av särskilt farliga ämnen minskar i prioriterade delar av leverantörskedjor.

En kartläggning genomfördes under 2024–2025 i syfte att identifiera förekomsten av särskilt farliga ämnen vid råvaruutvinning, materialtillverkning och varuproduktion i prioriterade leverantörskedjor. Arbetet har fokuserat på att identifiera riskmaterial där tillverkningsprocesserna medför betydande miljö- och hälsorisker i uppströmsleden av leverantörskedjan. Prioriteringen har utgått från artiklar som används i stora volymer inom Region Skånes verksamheter. Därutöver har det fastställts hur många led bakåt i respektive leverantörskedja som ska beaktas.

Ett exempel på riskmaterial som identifierats i kartläggningen är polyuretanskum. Materialet används bland annat i madrasser, sårforband, proteser och ortoser. Tillverkningen av polyuretanskum kan i vissa fall medföra betydande miljö- och hälsorisker, särskilt när produktionen sker utanför EU, där regelverk och tillsyn kan vara mindre långtgående.

Med utgångspunkt i kartläggningen har en instruktion tagits fram. Den beskriver hur krav på redovisning och utfasning av särskilt farliga ämnen i prioriterade delar av leverantörskedjan ska integreras i miljöprioriterade upphandlingar inom koncernstab inköp och ekonomistyrning. För att nå målet fullt ut behöver motsvarande arbetssätt även införas i andra upphandlande verksamheter inom Region Skåne.

Kartläggningen visar på betydande kunskapsbrister kring tillverkning av flera materialslag i varugrupper som används inom hälso- och sjukvården. Dessa kunskapsluckor, i kombination med begränsad spårbarhet bakåt i leverantörskedjan, från färdig vara till råvaruutvinning, försvårar kravställning, uppföljning och avtalsuppföljning. Det finns därför ett tydligt behov av fördjupad dialog med leverantörer, särskilt avseende deras förmåga att redovisa materialursprung och användning av särskilt farliga ämnen i de tidiga produktionsleden, och inte enbart i den färdiga varan.

Den begränsade spårbarheten uppströms i leverantörskedjorna utgör en fortsatt utmaning för måluppfyllelse till 2030. För att öka takten i arbetet bedöms samverkan med andra regioner och nationella aktörer vara nödvändig. Genom gemensam kravställning och samordnade initiativ för prioriterade leverantörskedjor kan förutsättningarna stärkas för att åstadkomma faktisk förändring på marknaden och bidra till utvecklingen av mer miljömässigt hållbara leverantörskedjor.

Ekologiska livsmedel

► Till utgången av 2030 ska 60 procent av Region Skånes livsmedelskonsumtion utgöras av ekologiska och/eller närproducerade livsmedel.

Under 2025 beslutade regionstyrelsen om en revidering av målet för ekologiska livsmedel. I den nya målformuleringen inkluderas även närproducerade livsmedel, definierade som livsmedel med både ursprung och förädling i Sverige. Revideringen grundades bland annat i behovet av att stärka Region Skånes kris- och krigsberedskap genom en tydligare strategisk inriktning mot svenskproducerade livsmedel.

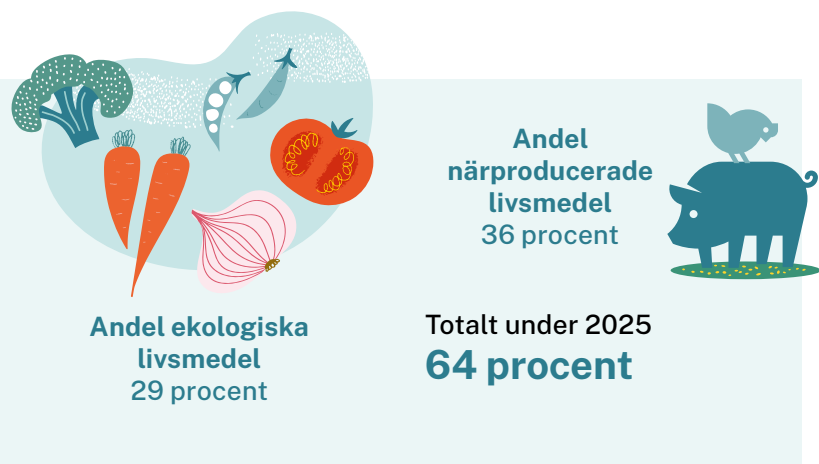
Krav på ekologiska livsmedel ställdes i mindre omfattning vid upphandlingar jämfört med tidigare år. Detta har försvårat möjligheten att fullt ut bidra till miljömässigt hållbara livsmedelskedjor inom Region Skånes avtal. Ett exempel är kaffeupphandlingen 2025, där kravet på ekologiskt kaffe togs bort. Konsekvensen bedöms bli att den indirekta miljöpåverkan från livsmedelsinköpen ökar. Den ökade påverkan kan bland annat kopplas till

användning av bekämpningsmedel vid konventionell odling, vilka riskerar att spridas till mark och dricksvatten samt ha negativa effekter på pollinatörer och den biologiska mångfalden.

Trots detta ökade andelen inköpta ekologiska livsmedel under 2025 och uppgick till 29 procent av den totala livsmedelsbudgeten, jämfört med 24 procent föregående år.

Mot bakgrund av att nya avtal har tecknats utan krav på ekologiska livsmedel finns dock indikationer på att andelen ekologiska livsmedel kommer att minska fram till 2030. Samtidigt finns en potential för att andelen närproducerade livsmedel ökar till följd av stärkta krav kopplade till robusthet och beredskap.

Under 2025 uppgick andelen närproducerade livsmedel till 36 procent av den totala livsmedelsbudgeten. Den sammanlagda andelen ekologiska och/eller närproducerade livsmedel uppgick därmed till 64 procent. Region Skåne bedöms därmed ha uppnått det reviderade målet för 2025.

Miljö- och hälsokrav vid finansiering och bidragsgivning

Vid bidragsgivning – Miljöbevis

Miljöbevis krävs för organisationer som erhåller bidrag på minst tio prisbasbelopp, det vill säga 588 000 kronor för 2025.

Fyra förvaltningar delar i nuläget ut bidrag där krav på miljöbevis kan ingå: concernkontoret, kulturförvaltningen, nära vård och hälsa samt psykiatri, habilitering och hjälpmedel.

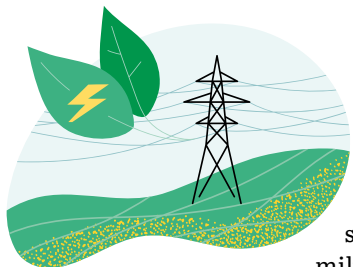
Uppföljningen av miljöbeviset har tillfälligt pausats för översyn, men kommer att återupptas så snart de nya direktiven är på plats.

Vid finansiering av vård i privat regi

Privata vårdgivare erhåller både bidrag och annan finansiering från Region Skåne.

De miljökrav och uppföljningsmetoder som gäller för privata vårdgivare är under utveckling. Uppföljningen har tillfälligt pausats, men kommer att återupptas så snart de nya direktiven är på plats.

Det miljöstrategiska arbetet för att stärka den regionala utvecklingen

Region Skåne arbetar tillsammans med näringsliv, akademi och offentlig sektor för att minska miljö- och klimatpåverkan. Arbetet ska främja innovationer som bidrar till att lösa Skånes miljö- och klimatutmaningar och som samtidigt kan exporteras för att lösa liknande problem på andra platser och därmed skapa arbetstillfällen i Skåne.

Energiförsörjningen är en av Skånes stora utmaningar. Ökad tillgång till el, biogas och fjärrvärme är avgörande för att fasa ut fossila bränslen. Inom Skånes Effektkommission har Region Skåne, tillsammans med andra aktörer, genomfört åtgärder för att stärka produktion, distribution och smart användning av el, med fokus på vind, sol och biobränslen som kan vara på plats till år 2030. Satsningar kopplat till generationsväxling av äldre vindkraftverk har genomförts, samt en avsiktsförklaring med Skånes större kommuner för att underlätta ny vindkraft. Under 2025 ökade Skånes självförsörjningsgrad av eleffekt från 15 till 29 procent under topplast-timmen. Målet är minst 50 procent till 2030.

Region Skåne samverkar med Länsstyrelsen Skåne och Energikontor Syd inom Klimatsamverkan Skåne. Fokus

ligger på att samordna insatser utifrån den reviderade klimat- och energistrategin för Skåne, med målet att minska utsläpp och konsumtionsbaserad klimatpåverkan. Under året har insatser gjorts för att främja biogas och minska transporternas klimatpåverkan. Region Skåne har även stöttat Sveriges Åkeriföretag i arbetet med att arbeta fram en regional färdplan för fossilfri konkurrenskraft inom godstransporter på väg i Skåne.

En växande befolkning och klimatförändringar medför ökade utmaningar för vattenförsörjningen. Mot denna bakgrund deltar Region Skåne i flera samarbetsprojekt inom programmet Water Wise Societies, vilka syftar till att säkerställa tillgång till vatten i rätt mängd och av god kvalitet.

Region Skåne har genomfört insatser för hållbart jord- och skogsbruk och samverkar kring en biobaserad och cirkulär ekonomi, där arbetet för Cirkulär utvecklingshubb fördjupats. Region Skåne engagerar sig med akademi och näringsliv i Biotech Heights, en innovationshubb för tvärvetenskaplig forskning och innovation, som utvecklar framtidens livsmedel och material.

Under året har möjligheterna att vistas i den skånska naturen stärkts genom flera hundra mil vandrings-, cykel- och mountainbikeleder.

FOTO © KENTAROO TRYMAN

Bilaga: Metodik, datastrategi och emissionsdata

Energianvändning i egenägda fastigheter

Region Skånes energileverantörer rapporterar inköpt el, fjärrvärme och fjärrkyla till egenägda fastigheter. Regionfastigheter drar sedan bort den mängden energi som sålts vidare till externa verksamheter. Den kvarstående energiförbrukningen används för beräkning av växthusgasutsläppet från energi-användning.

Mängden koldioxidkvivalenter från fjärrvärme och fjärrkyla beräknas utifrån Energiföretagens lokala miljövärden.

Region Skåne köper in Bra Miljövals el till det egenägda fastighetsbeståndet. I klimatbokslutet har utsläppen från fastighetsenergi beräknats med den nordiska medelmixen, vilken har en emissionsfaktor på 56 kg CO₂e/MWh för hela livscykeln. (Källa: IVL, 2025, Emissionsfaktorer för nordisk elmix år 2021–2023).

Region Skånes egna person- och lastbilar

Andelen fossilbränslefritt i drivmedel för drift av egna person- och lastbilar beräknas utifrån inrapporterat underlag från Region Skånes drivmedelsleverantörer. Utifrån använd drivmedelsvolym beräknas energiinnehåll och andel fossilbränslefritt per energienhet, baserat på respektive leverantörs angivna värmevärden och fossilbränslefri andel för varje drivmedel.

Mängden koldioxidutsläpp från egna person- och lastbilar beräknas utifrån inköpt volym drivmedel, omvandlad till energiinnehåll, samt tillhörande emissionsfaktorer. Emissionsfaktorerna för respektive drivmedel redovisas i tabellen nedan och avser hela livscykeln.

Region Skånes egna person- och lastbilar

Drivmedel	Emissionsfaktor (kg CO ₂ e/kWh)
Diesel (liter)	2,97
Bensin (blyfri 95, E10) (liter)	2,73
Biogas 100 (kg)	0,60
RME (liter)	0,90
HVO (liter)	0,51
El (nordisk medelmix) (kWh)	0,06
El (förnybar) (kWh)	0,03

Externa ambulanser

Mängden koldioxidutsläpp från ambulanser i extern regi beräknas från deras redovisade drivmedelsanvändning med information om hos vilken leverantör respektive drivmedel har tankats. Därefter har emissionsfaktorer använts utifrån ovan tabell.

Tjänsteresor

Mängden koldioxidutsläpp för tjänsteresor med Region Skånes egenägda fordon beräknas utifrån emissionsfaktorer, rapporterade av respektive drivmedelsleverantör i kombination med tankad volym för respektive fordonstyp. Dessa emissionsfaktorer avser koldioxidutsläpp ur ett livscykelperspektiv, det vill säga produktion, transport och förbränning av bränslet, även kallat Well to wheel (WTW). Utsläpp från resor gjorda med privat bil beräknas utifrån emissionsfaktorer i Trafikverkets Handbok för vägtrafikens luftföroreningar. [Läs mer](#). Beräkningar har gjorts enligt följande:

- *Poolbil, förmånsbil och verksamhetsbunden bil*: Använd drivmedelsvolym i kombination med emissionsfaktorer för drivmedel i Region Skånes egna person- och lastbilar.
- *Privat bil*: Körd sträcka i kombination med Trafikverkets genomsnittliga emissionsfaktor för personbilar i Sverige (0,154 kg CO₂e/km)
- *Taxi*: Kostnad i kombination med Taxiförbundets genomsnittliga emissionsfaktor för taxiresor i Sverige (0,012 kg CO₂e/kr)
- *Flyg*: Uppgifter om flygsträcka per segment och klimatpåverkan per segment av samtliga genomförda flygresorna levereras från Region Skånes avtalade resebyrå. Flygsträckorna delas in i följande kategorier: flygsegment under 785 km, flygsegment mellan 785–3 600 km, och flygsegment över 3 600 km. Den tidigare metoden för beräkning av utsläppen från flygresor omvandlar flygsträckorna till personkilometer (pkm). Emissionsfaktorerna kommer Air travel baselines – NTM Calc 4.0, 2025. Tabellen nedan visar de använda emissionsfaktorerna.

Flygresor

Segment av flygresa	Emissionsfaktor (kg CO ₂ e/pkm)
Segment <785 km	0,228
Segment mellan 785–3 600 km	0,2363
Segment >3 600 km	0,20

För att fånga höghöjds-effekten från flygresor används en RFI-faktor av 1,7 (Conversion factors 2025: methodology, DEFRA, 2025). RFI står för Radiative Force Index, på svenska strålningsdrivningsindex, och är en metod för att inkludera effekten av flygets totala utsläpp.

- *Inrikes och utrikes tåg och buss*: Uppgifter om körsträcka och klimatpåverkan från sträckan levereras från Region Skånes avtalade resebyrå. Den tidigare metoden för beräkning av utsläppen från inrikes tåg och buss omvandlar sträckorna till personkilometer (pkm). Skånetrafikens emissionsfaktor för 2025 (5,04 g CO₂e/pkm) samt SJs emissionsfaktor för 2025 (0,003516 g CO₂e/pkm) har använts för inrikes resor. Emissionsfaktorn för utrikes tåg (0,0446 g CO₂e/pkm) kommer från Network for Transport Measures, (NTM), och är den genomsnittliga emissionsfaktorn i europeiska länder.
- *Hotell*: Uppgifter om utsläppen från hotellnätter levereras från Region Skånes avtalade resebyrå.

Kollektivtrafik

I nedanstående tabell anges faktorer som har använts för energiberäkningar av Skånetrafikens drivmedel. Beräkningarna är gjorda för hela livscykeln, det vill säga från tillverkning av bränslet till förbränning av bränslet i fordonet. Skånetrafiken

Skånetrafikens drivmedel

Bränsle	Enhet	Energiinnehåll (kWh/enhet)	Produktion + drift CO ₂ e (g/enhet)
Bensin (reduktionspliktig 8 %)	liter	8,64	2 711
Biogas	kg	13,60	402
Diesel (reduktionspliktig 8 %)	liter	9,77	3 060
HVO (biodiesel)	liter	9,5	546
RME	liter	9,2	1 158
El, förnybar märkt Bra Miljöval	kWh	1	7,188
El, nordisk medelmix	kWh	1	56,4

köper in Bra Miljövals el till den eldrivna kollektivtrafiken. I klimatbokslutet har utsläppen från kollektivtrafikens el-användning beräknats med den nordiska medelmixen, vilken har en emissionsfaktor på 56 kg CO₂e/MWh för hela livscykeln. I klimatbokslutet har utsläppen från kollektivtrafikens el-användning beräknats med den nordiska medelmixen, vilken har en emissionsfaktor på 0,09 kg CO₂e/kWh för hela livscykeln.

Medicinska gaser

Inköpt mängd anestesi- och lustgas är uppmätt i liter respektive kg och har därefter räknats om till koldioxidekvivalenter genom att använda GWP-faktorer från FN:s klimatpanels (IPCC) sjätte utvärderingsrapport, se tabell nedan.

Global Warming Potential (GWP) är ett värde på hur mycket en växthusgas påverkar den globala uppvärmningen i förhållande till samma mängd koldioxid vars GWP är lika med 1.

Mängd inköpt anestesi- och lustgas

Medicinsk gas	Enhet	GWP-faktor
Isofluran	liter	803
Desfluran	liter	3 691
Sevofluran	liter	293
Lustgas	kg	273

Livsmedel

Beräkningen av växthusgasutsläppet från livsmedel görs via verktyget Hantera Livs som använder utsläppsfaktorer från RISE, förutom för livsmedel inköpta via Mathems avtal. Växthusgasutsläppet från de livsmedel som köps från Mathem beräknas med en emissionsfaktor om 0,017 kg CO₂e per krona (Källa: Region Stockholm miljöspendanalys 2021)

För beräkningen av antal portioner från den inköpta livsmedelmängden i kg har det antagits att övriga måltider avser mellanmål och catering med en genomsnittlig vikt av 250 g per portion samt fika med en genomsnittlig vikt av 250 g per portion. Den genomsnittliga vikten per portion av patientmåltider antas vara 400 g. Den genomsnittliga vikten per portion av de rätter som ingår i Region Skånes nya måltidskoncept beräknades till 247 gram per portion. (Källa: Regionservice måltidorganisation, mejl från Bodil Johansson, januari 2026)

Det totala matsvinnet antas vara 26 procent.

Förbrukningsartiklar

Klimatpåverkan från förbrukningsartiklar beräknas med en metod som heter miljöspendanalys, vilken baseras på inköpskostnader i kronor och där de olika emissionsfaktorerna är baserade på livscykelanalys. En miljöspendanalys indikerar, på övergripande nivå, den klimatpåverkan inköpta varor inom olika produktgrupper har. Resultatet kan användas som underlag för att ta fram en kvalificerad prioriteringsordning för arbetet med att minska klimatpåverkan. Källan till emissionsfaktorerna är upphandlingsmyndighetens verktyg för miljöspendanalys.

Klimatpåverkan från prioriterade varor beräknas utifrån artikelns vikt och huvudmaterialinnehåll. Emissionsfaktorer för materialet omfattar råvaruutvinning, produktion och avfallshantering och har tagits från regionernas materialbibliotek (Afry verktyget).

Avfall

Inrapporterade fraktionsvikter kommer från Region Skånes upphandlade leverantörer för avfallshämtning. Enligt avtal med dessa ska fraktioner vägas men schablonberäkningar kan förekomma.

Industriavfall (skrot, brännbart och blandat) varierar kraftigt mellan åren. Variationen beror inte på förändringar i kärnverksamheten utan förändringar i form av bland annat renovering, rivning samt möbel- och utrustningsutbyte. Den delen av industriavfallet som uppkommer från byggnation och rivning ska exkluderas från beräkningen av mängden producerat kommunalt avfall.

Växthusgasutsläppet från hantering av avfall har beräknats med följande emissionsfaktorer:

Region Skånes avfall

Mängd avfall i ton som lämnas till:	Emissionsfaktor (kg CO ₂ e/ton)
Materialåtervinning	6,411
Energiåtervinning	6,411
Kompost	8,884

Källan till samtliga emissionsfaktorer är UK Government conversion factors for greenhouse gas reporting (2024). Mängden avfall som lämnats till respektive avfallshantering, har beräknats genom en erfarenhetsbaserad bedömning av vilken hantering är mest trolig för respektive fraktion.

Region Skåne
291 89 Kristianstad
Telefon 044-309 30 00
www.skane.se
www.skane.se/kontakt

